

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא למחקר איכותני - א - 34206

תאריך עדכון אחרון 13-09-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אביב כהן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: aviv.cohen@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

במהלך הקורס נכיר את מאפייני פרדיגמת המחקר האיכותני תוך עמידה על היסודות הפילוסופיים הניצבים בבסיסה ותוך השוואה לפרדיגמת המחקר הכמותני. נתנסה בשלביה השונים של תהליך מחקר זה תוך התייחסות ל: שאלות המחקר, כלי המחקר המרכזיים, שיטות ניתוח הממצאים והדרכים להצגתם.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. יכירו את מהות המחקר האיכותני, בפרט בתחום החינוך
2. יתנסו בשלבי המחקר השונים: מניע ושאלה, בחירת גישה/מסורת מחקר, בניית מערך מחקר, איסוף נתונים, ניתוח וכתיבה
3. יפנימו את עצם הזיקה בין תחום המחקר האיכותני לבין מעשי החינוך וההוראה
4. יוכשרו להיות חברים בקהילה המקצועית באמצעות היכרות עם מושגים יסוד ערכניים ותוך התנסות בקריאה וכתיבה

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. הכרות עם העולם המחקרי; המחקר האיכותני אל מול המחקר הכמותני
2. תפיסות יסוד, מסורות מחקריות ושיטות מחקר; הקשר לחינוך ולהוראה
3. אמינות ואתיקה במחקר האיכותני
4. בחירת נושא המחקר, איתור בעיות המחקר וניסוח שאלות ראשוניות
5. איסוף ממצאים: המחקר האתנוגרפי
6. איסוף ממצאים: המחקר הנרטיבי
7. איסוף ממצאים: ניתוח טקסטים
8. איסוף ממצאים: מחקר פעולה
9. עיבוד ממצאים: ניתוח נרטיבי
10. עיבוד ממצאים: תיאוריה מעוגנת בשדה וניתוח ביקורתי
11. כתיבה במחקר איכותני

חומר חובה לקריאה:

אלבז-לוביש, פרימה. 2002. סיפורי מורים: האישי, המקצועי ומה שביניהם. בתוך: מ. צלמאיר ופ. פרי (עורכות). מורות בישראל: מבט פמיניסטי. תל אביב: הקיבוץ המאוחד. ע"מ 115-134.

אלפרט ברכה וכפיר דרורה. 2003. מחקר פעולה: ידע ויצירתו המשותפת בשדה. דפים 36, ע"מ 10-37.

אלפרט, ברכה. 1992. אתנוגרפיה בהכשרה הפדגוגית: כלים להתבוננות ולחקירה. דפים 15, 17-7.

אלפרט, ברכה. 2001. כתיבה במחקר איכותי. בתוך: נעמה צבר-בן יהושע (עורכת). מסורות וזרמים במחקר האיכותי. אור יהודה: דביר. עמ' 369-403.

גבתון, דן. 2001. תיאוריה המעוגנת בשדה: משמעות תהליך ניתוח הנתונים ובניית התיאוריה במחקר איכותי. בתוך נעמה צבר-בן יהושע (עורכת). מסורות וזרמים במחקר האיכותי. אור יהודה: דביר. ע"מ 195-227.

דושניק לירון וצבר בן-יהושע נעמה. 2001. אתיקה של המחקר האיכותי. בתוך: נעמה צבר-בן יהושע (עורכת). מסורות וזרמים במחקר האיכותי. אור יהודה: דביר. ע"מ 350-368.

יוניב אליעזר. 1987. חשיבה היסטורית: פרקים בפילוסופיה של היסטוריה. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

ליבליך, עמיה, תובל-משיח רבקה וזילבר תמר. 2010. בין השלם לחלקיו ובין תוכן לצורה. בתוך לאה קסן ומיכל קרומר-נבו (עורכות). ניתוח נתונים במחקר איכותי. ע"מ 21-42.

מלצר מיה ואבוהב אורית. 2013. החוצה לעולם ופנימה לעצמי: הוראת מחקר איכותי בהכשרה לחינוך. בתוך: אורית חזן וליאורה נוטיב (עורכות). הוראת המחקר האיכותי: אתגרים, עקרונות ויישום. תל אביב: מכון מופ"ת: ע"מ 53-77.

צבר בן-יהושע, נעמה. 1990. המחקר האיכותי בהוראה ובלמידה. גבעתיים: מסדה.

צבר-בן יהושע, נעמה. 2001. מבוא: ההיסטוריה של המחקר האיכותי, השפעות וזרמים. בתוך: נעמה צבר-בן יהושע (עורכת). מסורות וזרמים במחקר האיכותי. אור יהודה: דביר. ע"מ 13-28.

צלמאיר מיכל, מחקר פעולה בחינוך: היסטוריה, מאפיינים, ביקורת, בתוך: נעמה צבר בן יהושע (עורכת), מסורות וזרמים במחקר האיכותי. אור יהודה: דביר. ע"מ 307-342.

שלסקי שמחה ואריאלי מרדכי. 2001. מהגישה הפרשנית לגישות פוסט-מודרניסטיות בחקר החינוך. בתוך: נעמה צבר-בן יהושע (עורכת). מסורות וזרמים במחקר האיכותי. אור יהודה: דביר. ע"מ 31-76.

שקדי, אשר. 2003. מילים המנסות לגעת, מחקר איכותי – תיאוריה ויישום. תל אביב: הוצאת רמות - אוניברסיטת ת"א.

Lincoln, Yvonna S. and Guba Egon G. 1986. But Is It Rigorous? Trustworthiness and Authenticity in Naturalistic Evaluation. In: D. D. Williams (Ed). Naturalistic education: New directions for program evaluation. San Francisco: Jossey-Bass.

Tesch, Renata. 1990. *Qualitative research: Analysis types and software*. New York: Routledge.

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 60 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
30 %
נוכחות / השתתפות בסיור 10 %

מידע נוסף / הערות:

עוד ייתכנו תוספות ושינויים ברשימת הנושאים וברשימת הקריאה.